

ASUÈLHS REGUÈRGUES

Poèmas del Roèrgue

Zefir BÒSC

PRESENTACION

Per entemenar la seria *Contes e Poèmas del Roèrgue* vos presentam ASUÈLHS REGUÈRGUES de nostre felibre majoral Zefir BÒSC.

Se sap que Zefir Bòsc calinha remirablament la Musa encantarèla de la poesia. Enfant d'Entraigas, ajent trimat per ganhar sa vida de jovent sus las tèrras de Viadena e d'Aubrac, coma suls costals de la Valòia d'Olt; a magnificament cantat son país nadalenc dins un primièr reculh, AL CAIRE DEL TERRADOR, coronat pels Jòcs Florals.

Del prigond de son còr sorgis aquela secondà mena, ASUÈLHS REGUÈRGUES, que se poiriá tradusir “ Horizons austères ”.

Lo present reculh piquèt al còr de la jurada de l'Escola Jaufre Rudèl de Bordèu, que li decerniguèt son Prètz de 1980.

Lo Majoral Joan Monestièr, President de l'Escòla, en li remetent lo Prètz, li diguèt bonas paraulas que nos plai de rapelar aici:

— Dins l'obra de Zefir Bòsc regema tota l'ama del vièlh país e tot l'esper d'una raça que regrelha. Amb son biais sens parièr, Bosc se dèu de sègre lo camin dubèrt per Mouly, Boudou, Vaylet, e tantes d'autres.

Dins ASUÈLHS REGUÈRGUES, a volgut cantar aquel país rufe, aquel terrador aimat. Per aquela poesia blòsa es vengut a l'encantament de la beltat.

Quand legissi sos vèrses, tòrni dins aquela valòia de la ribièra d'Olt, ont sembla que lo temps se pausa, dabans lo pas etèrne del campèstre, ont bufa devals puèches lo vent de l'esper que brèça los sòmns del poeta gardant la fe dins l'an que ven.

La trèva canta pas pus al gorg del riu, mas un òme de nòstre temps dis sa volontat de viure sul pairinal.

Majoral Joan MONESTIÈR

Amics roergats, viratz vòstres uèlhs devàs aqueles *Asuèlhs*, reculhiguètz-ne preciosament aquel lum e aquela musica que ne tomban e que s'infusaran prigondament dins vòstras amas per i desrevelhar las sabas adormidas.

Mercé plan a nòstre amic Paul Astruc per sos dessenshs, que nos ajudan a raivar e a interiorisar encara mai l'encantament nascut dels poèmas.

Lo Secretariat del Grelh Roergàs

Per sa lenga e per sas costumaz, cada poble
A lo dever de se quilhar
E n'es qu'un bastard sens estelat de sang noble
Lo que s'en daissa despolhar.

La libertat d'escriure e de parlar sa lenga
Se deu pas demandar jamai:
Se deu pas demandar, z'enfants, cau que se prenga,
Sens dire a degun: se vos plai!...

(VIVA LA LIBERTAT)

Arsèna VERMENOZA
felibre majoral (1850-1910)

DEVÀS L'ASUÈLH

Delai lo sòm,
Dins una vida ont tot brusís al torn de ieu,
Jol revolum que nos amena
Qual sap endònt?
M'en vau dapàs,
Cercant de piadas
Qu'avián traçadas mos aujòls!

Tot de nonent lo vent s'embrena,
Conflant d'un buf
Son oire bèl
Que se desbonda,
Brucant l'asuèlh,
Afrabant tot
Com'un auratge al ser d'estiu!
Fàcia al moment,
L'anma s'escond
Per escafiar l'amor escret
Que sul camin aviá trobat!

Aigal de plors
E de remembers,
S'abronda al còr
Un amarum
Ambe lo plang d'un òme sol!

Òme esglasiat
Que vei de causas
Que d'autres vòlon pas sentir,
Daissant un èime s'avalir
En descasença consentida...

Dins lo silenci e lo mal temps,
Per quantes d'ans
T'apararem,
Tu, drech sacrat de mos aujòls?
Per demorar lo ben aimat
Al cèl reguèrgue del saber!

(lo 21 de Julhi de 1980)

MON ROERGUE

Mon Roèrgue es la nalta terra
Que revèrta l'Auvèrnha e s'estaca al Miègjorn:
Bòsces, pradals, verdièrs, campèstre de totjorn,
Bruga de sèrra,
Fièr Segalar, car a Besson,
Que sèrva al còr un dolç resson.

Es tanplan lo país del ostal en misèra,
Dins la ribièira, al prèp d'un potz;
Dels trucs d'Aubrac: pèiras en crotz
Que suplican lo Cèl e la fe d'un còp èra,
Testimònis, d'un èime franc
Que nos guidan sul camin grand.

Es lo Larzac, paubre terraire
Que s'apara del sòrt que cadun vòl far siu,
En luchas pel onor, se garda ben d'en briu
De son mal traire.
Sa feda, entre los rancs grisencs,
Traça lo cors de sos pastencs.

Es l'auturòs planòl, balajat pel freg aire
De las nivols del Levezon,
Mas atanben lo cald valon
Ont la vinha s'estend suls paredals d'un caire,
Per nos botar lo vin nolent,
Linde rejòl d'un fruch rausent.

Es l'encontrada al parlar rufe
Del crane montanhòl, que vòl, ambe rason,
Viscre, mai trabalhar, lo temps d'una sason,
Sul ròc de trufe,
Perqué dins lo nòstre Avairon
Morigue pas la tradicion.

Aquò's lo vièlh relarg qu'espèra la fisança
Dins l'avenidor benurós,
Qu'assegura son cèl gaujós,
Sempre fach d'un asuèlh que manten la carrança
Al uèlh que compren la beutat
D'un terrador reviscolat!

(lo 27 de novembre de 1976)

L'OLTÍS

I. Lo Riu

Nascut dal País Gavach,
en la rocalha canina,
ma fònt, dapàs s'encamina
suls calhaus color de lach.

D'una alçada, freja e ruda,
del Gavaudan Miègjornal,
soi lo riu dal Golet Nalt
e d'Alpièrs, la comba druda.

Soi lo vièlh Oltís celtic
de la calm de Margarida,
d'una encontrada abelida
ont traquèt lo lop rustic.

A travèrs de verdas pradas;
mos rajòls fan los agrats
dels pinastres fumarlats
e de sanhas enconçadas.

Dins lo cròs de mon fonzal,
de Chanfèja a Sauvatèrra,
Caussenarda es tota tèrra

que m'adralha vas capval.

Me mirgalhe, en floridura
las abroas del ribeiral
quand ven mai, dusqu'al cimal,
per adocir ma frejura.

Aprèp Mende, lo Cap-Luòc,
done frescor e belesa.
Aqui finís ma rudesca,
passat lo pas del Grand Ròc.

(lo 8 de mai de 1976)

II. La Valòia

Al Dòulon, riu prigond, vengut dels Monts d'Aubrac,
Trace deval Roèrgue amb las Boraldas vivas
Ma valòia, en de gas e de raspa' agradivas
Ont trasteja mon aiga e los claps de Verlac,
Davalats, ençaval, a l'abric de mas ribas.

Mos caires ranqueruts de sistres atraçats,
Mormolhan jol ventàs la cançon de las fadas;
E lo bòsc verdolent ombreja las alçadas
Ont s'escond' al dejotz los pelòcs badalhats
Qu'un auton verturiós aplecha en castanhadas.

Sant Geniès, la Marmota, ospandí vos fraguièrs
A través la costala e la plana ortalenca.
Mas lèu, un paredal me nèga la magenca
Per balhar z'a Mandalha un miralh de pesquièrs
Ont pesca, al mes d'agost, una gent estivenca.

Del pus luènh, Espaliu m'aculhís jos son pont.
Aici finís l'Aubrac dins la comba rojosa,
Ont se quilha auturós lo castèl de Calmont
Qu'aparava, altres còps' una via rocalhosa.

Mon ribeiral se cava al orador del Dòl;
Dins lo revòl dels gorgs, dels estrechs barenoses,
S'alandava' en gisclals mos corrents escrumoses,
Mas aqui, tornar-mai, an mudat l'escor fòl
D'un aigat adondat en de lums ufanoses.

Al pèd de la Viadena atenge lo vinhal,
Puèi coma l'aimador espère ma companha,
La Truièira bessona, embarrada en montanha,
Qu'a benlèu tròp trimat, sola dins lo rambalh
De sos rags alargats, ernhoses de cascanha!

(lo 11 de mai de 1976)

III. La Ribièreira

D'Entraigas, soi la ribièreira plasenta
E lo condat que mira lo castel;

Soi la valada, ont la vinhòta genta
Bota lo vin que regaudís lo Fel.

Prèp del vilatge, al jonent de la grava,
Mon aiga linda aparia sos corrents
A la Truièira, engorgada de saba,
Qu'amena, fièra, en remòls ressorgents.

Se, maites còps, la gabarra passava
Sus mos rajals per davaladar de vin,
O dels mairans que lo vailet asclava,
Lo chèstre, aduèi, demòra al Costovin.

L'Auvèrnha Nalta agacha l'alandada
De mon adrech ont buta lo noguièr,
E dins l'envèrs, en delai la rocada,
S'estrèma Conca', al mièg de son brossièr.

Sempre m'en vau, pus bas en davalada;
Lo ròc, la gana entravan mos camins;
Mas mos besals, ombrats en pibolada,
Balhan l'alende a qualques vièlhs molins.

Soi, pel Carcin, una plana viventa,
E del grand Caors lo barri d'alentorn;
Dusqua Garona, en escorsa avenanta,
Traçarai rima, al meu nom de claror!

(lo 16 de mai de 1976)

FLORS DEL ROÈRGUE

Las simples flor de nòstres camps
Florisson plan tota l'annada:
De la Sant Blase a la Totsants
Ondran l'aurièira, amai l'arada,
Dels traucanèus als auriflams,
Segon lor sason peltirada.

Las simples flors de nòstras pradas
Son totas fachas d'esplendor:
Al mièg de l'èrba, mirgahadas,
Adoban tot de lor gentor.
E las que son lo mai trachadas
Se troba' aquí, per faire onor.

Las simples flors de nòstre bòsc
Forman jols rams lor belugueta,
O se recapta' al pèd d'un ròc
D'ont ressorgís l'aiga fresqueta,
Quora en l'estiu los rais de fòc
Fissan sul fuèlh lor aluqueta.

Las simples flors de la montanha
Que s'acranan suls rancs dels trucs
Butan jol vent que las maganha,
Coma al entorn dels vièlhs masucs,
Mas las menudas de la sanha
Fan lo renom dels bèdres succs.

Las simples flors de nòstre riu,
Que se refresca' al pèd de l'aiga,
S'apimpan totas de l'aur viu
Amb lo miralh que las eissaga,
Quand lo treslutz d'un temps d'estiu
S'apària a l'onda ont tot s'assaiga.

Pichonas flors d'un cèl reguèrgue
Que garnissètz los recantons,
De tot airal, del vièlh Roèrgue,
Sètz la bèutat dels terradors.
Mai tu, cardèla del camp èrgue,
Siás lo simbèl dels paradors.

(agost de 1973)

GENÇANA BLUGA (A Na E.C.)

Rèina dels sucs, bleuja flor montanhola,
Ton blus rebut, que miralha al combèl,
De luènh, t'escond del ventàs que t'afòla,
Al pèd d'un jonc que t'abriga del gèl.

Siás del sanhàs, lo calitz que risòla
Quand ven l'estiu e que pais lo tropèl.
Davant l'auton que lo freg anivòla,
As rebutat mai d'un còp ton flaugèl.

Dins lo treslutz del solelh que s'alèva,
Quand lo rosal brilha al cap del branduèlh,
Se dùerb ton uèlh per afrairar l'asuèlh.

Mai dins lo ser que s'alonga e s'entrèva,
Gardas en tu l'espèr del renovèl,
Amb ton ramèl que beu l'aiga dal cèl!

(lo 26 d'agost de 1976)

RESSON SORGENT

(Òda a las sorgas)

Linde rajòl del prat, clara font de la comba,
Butatz-me vòstre esper quand la nuèch al ser tomba,
Vos que miratz lo cèl ont brilha aquela estèla
Que dels pastres òm ditz qu'es lor anma fidèla!
Mas digatz-me perquè, jos la lutz trescolanta,
Fremissètz, quand lo vent dins l'escur vos aganta?
Vostra rason de vida es praquò ressorgenta,
Car jamai non tarís una aigada naissenta!

Sempre balhatz al riu un rajal que s'avena
Mai la genta lusor d'un palhum de gravena
Qu'un corrent brusissent tresmuda en vestidura

A la broa del clapàs d'ont sòrt vòstra cordura.
Abeuratz los aucèls quand la primalba poncha,
Coma lo trimador aprèp sa longa joncha,
Mai segur lo tropèl, que brosta l'èrba fòla,
Quora dintra, dapàs, jol solelh que trescòla.

Dempuèi la nuèch del temps donatz a nostra tèrra
L'aiga de son besonh, malgrat sa vida esquèrra,
Après qu'un ivèrn freg rend sanatiu tot l'aire
E qu'un lençòl tot blanc recapta lo terraire.
Filhas de la nivòl e pèrlas de rosada,
Vos apausa lo giscle, amont, sus tota alçada,
Perque del negre sòl culhissiatz de la cima
La vigor del tramàs qu'en fin, el vos aprima!

Gardatz vòstra primflor, o sorgas d'un còp èra!
Vòstre linde corrent, cascalh de l'iga fèra,
Menarà de contunh al tudèl que recola
Lo sang del renovèl que totjorn reviscòla!
Tant que dins los combals dotzarà vòstra vida,
Vòstre imor, de tot temps, verdirà l'espandida.
E l'òme de genolhs, al rajal que desbonda
Posarà son ardor jol resson de vòstra onda!

(lo 21 de setembre de 1977)

NÈU D'AUBRAC

La fina estèla nevènca
a saquejat son mantèl
e la calm, aduèi, relènca
en esclafant lo branduèlh...

Benlèu genta, amai polida
es la poscada del gèl,
miralha clar l'espandida
quora s'esclaira lo cèl!

Mas l'ivèrn cambia, terrible,
quand del Cantal ven lo buf:
de l'eicirada e son tible
que tot arrasa sul tuf!

Jos aquel ventàs que burga:
per deguns seriá pas bon,
tant mai se la prèissa furga,
de sortir del siu canton!

Car la blanca escampilhada
ont la cisampa a bufat
encongèira la calada,
traiata venguda pel fat!

E la mòrt claufís d'un saile
lo que s'es adventurat;
alai luènh, lo plang d'un graile
sonarà pel esmarrat!

La nèu freja d'ivernada
aconsomís nòstre Aubrac;
bona es pas, la passejada,
quand s'entrèva lo blanc Drac!

(lo 28.12.1980)

LA CROTZ DEL MORGUE

(Es a l'òme de conservar çò que lo temps li a fisat)

Quand la primalba esclaira, amont sus la Viadena,
Qu' encara aval, dusqu'al ponent,
La nuèch s'aclata de nonent,
Nalt sul codèrc trempe d'imor, la lutz estrena
La vièlha crotz, que fàcia als vents,
Para l'escampi de barena:
N'i a plan bèl temps!

Quilhada aquí, jol cande cèl de la montanha,
Un jorn, un monge l'escalprèt;
Dins lo frejal l'escrinçelèt.
Dius sap lo temps e lo trabalh, que sens longanha
Menèt a fin, plan li calguèt!
Per qual aici, vas Mòrta-Sanha,
Nos la botèt?

M'es estat dich qu'un cavalièr, al clar de luna,
Trèva la calm de Seveirac;
Cèrca la crotz prèp de son trac...
Mas lo mal sòrt lo perseguís dins la nuèch bruna:
Son caval blanc, coma lo Drac,
L'esmarra al gorg, quora s'engruna
Lo vent d'Aubrac!

Mas lo romiu que vas Sant Jacme anava en viatge
Trobava al ras, dins son escors,
Una retira e lo secors
Qu'aprovesiá lo monge brave del masatge.
Son tenament, prèp de la crotz,
Era repaire, aduèi boscatge
Ont creis la dotz!

Qual se soven del Morgue sant, en la memòria?
Sonca lo ròc escrinçelat
E la cresença qu'a servat:
Aquela d'un altre temps, senhal de glòria.
Quò's per Bedena una beltat
Del segle setze; ont dins la bòria
Avián pietat!

Per quant de temps, polida crotz,
Saurem servir la nòstra votz
Per te lausiar
O te pregar?

(lo 6 d'abrial de 1980)

L'ANMA DEL SIDÒBRE

Terrador arrodad pels sègles, de tot temps,
Un diùs t'a escalprat una anma de barena;
Jol cèl ennivolat, la plujada e lo vent
An tanplan arrasat ta sola de gravena.

Païs ont lo faujàs a la rusca d'argent
Apimpa ton brugàs e l'alçada serena,
Las fadas del clapàs, com'altre còp, longtemps,
Cantussan jol ventàs lo relais de lor pena.

S'ausís la mena antica, enganada al rambalh
De ta clespa celtica, e de prèp, lo farfalh
Que bialeja, en tos rancs, un oire de bodèga.

Mas aduèi, ton airal, Sidòbre escrinçelat,
Nos balha pel ostal un calhau mirgalhat
E pel cròs del tombèl, la lausa de rafèga!

(lo 12 d'abrial de 1975)

MOLIN DEL LAURAGUÉS

Molin d'un còp èra
Del vièlh Lauragués,
Ont lo vent espèra
Fàcia al Albigés,
Dins lo ser que tomba
Ploras longament
Lo temps ont la comba
Ondejava al vent.
De blat e de grana
N'aviás de sason
Quand dins bosc e plana
Ganhava l'auton...

Mas la fe catara
S'acampèt aici,
Larguèt son amarra
Ont te vese aquí.
Se parlèt fisança
En l'avenidor,
Sens cap d'esperança
Agèt pas l'onor...
Coma la ventada
Que buta la niu,
Siaguèt malastrada:
Val asuèlh caitiu.

Los òmes de França
An tot fach cremar
E la benurança
Tornèt trescolar!
Aduèi, tos uèlhs vuèges
Ont passa lo vent
Regardan los puèches

Qu'avián de froment.
Vas una altra mòla,
Trabuc del progrès,
S'en va çò que ròtla,
E demòra res!

Molin d'un temps èra,
Gimas dins lo ser,
Sus ta nalta sèrra
Qu'a quitat l'esper!

(Sant Felix del Lauragués, lo 7 de decembre de 1973)

A L'ABROA DE LA MAR

*Genta mar del país d'Òc,
Nos as menat al ribatge
nòstre espèr, nostre lengatge,
amb un bruch d'èrsa sul ròc.*

Paubre òme d'Òc, ta mar polida,
Coma lo blus de ton asuèlh,
Eron longtemps sens despartida
Per la volada del aucèl!

Los estrangiers te l'an sasida
En alargant lor vista d'uèlh,
N'an presa l'anma de ta vida
Per ne faire un país novèl!

Treван l'arena e la montilha,
En arasant menan la pilha,
Mai acastèlan d'ostals bèls!

E ton abroa de mar latina,
Te l'an botada mai languina
En la barrant de grata-cèls!

(Cap d'Agde, lo 16 de mai de 1973)

p 30

ANMAS FAIDIDAS

*E sens fin ausirem, jos l'aureta o l'aurassa,
Ton planh dins lo gemèc del nuechenc auselum.*

(Loisa PAULIN)

Deçai l'asuèlh, malgrat lo temps,
Van de las anmas escondudas.
Trèvan lo cèl, e jols grands vents,
Butan val mont lors corregudas.
Talas de nivols arrendudas,
Rapan los vials d'aquel nalt luoc
Comol de rancs, d'arpas ponchudas,
Ont s'ausiguèt lo plang del fuòc.

Cremadas vivas, n'i a longtemps,
Cap Montsegur son revengudas
Per se membrar còntre-corrents
E s'afortir dins lors tengudas.
En lo recapte fan begudas
Al Sant Grasal del País d'Òc;
Mas lo travèrs ten las agudas
Ont s'ausiguèt lo plang del fuòc.

Subre lo barri, per mal temps,
Giscla l'esparn, sas puas forcudas,
Que tot saquejan per moments,
Las quitas ombras esmogudas.
Dins los casals, las bòfias rudas,
Passan las trèvas del grand ròc;
Cèrcan la patz de las nuèchs mudas
Ont s'ausiguèt lo plang del fuòc.

- Tornada -

Faididas flors, anmas perdudas,
Vos acrancats totjorn al puòg
Per de vertats desconegudas
Ont s'ausiguèt lo plang del fuòc!

(Montsegur, lo 3 de junh de 1979)

ESCOTATS, RIBIÈIROLS!

I

Del glebàs dels aujòls que brusís d'amagat,
Escotatz, ribièirols, lo mormolh de la tèrra,
Recaptada, per duèi, d'un bartàs aclapat
Qu'a butat, dapasset, jols malurs d'un còp èra.

Despartida d'un temps, d'un sègle movedís,
A gitat son vièlh fais que rendiá l'anma enclausa
Al terren arderós qu'enraïçava la vitz
E balhava la fe jol cobèrt de la lausa.

Car los jorns son passats, dempuèi que lo jovent
Partiguèt en amont, rampelat per la guèrra,
Deslaissant lo país aclatat jol grand vent,
Jol ventàs de la paur qu'aportèt la misèra.

D'unes tornèron pas, lo mal sòrt aviá tuat
Sul ermàs freg del nòrd, una vida sorgenta
Qu'auriá fach tant besonh al ostal esprovat,
Que clafèt dins las plors d'una mòrt espaurenta.

Lo temps enferonat acabèt lo desan:
Nèbla, auratge, apuèi gèl, embaucèron la còsta,
Desgalhant la frachiva, atraçant lo malan,
Entrestant que la roina afrabèt cò que còsta.

Desseparats d'un ben, pus jamai estadís;
S'en anèt massa gents vas la villa, n'i a gaire,

Envejant un mestier ont tot reballadís
Assegura benaise a-n'aquel que sap plaire.

Mas la vida contunha ont la rome a panat.
Lo garric e lo bèç renovèlan la tèrra;
En botant lor gamàs sul torrel rascalhat,
Rescondent los nhafrals, coma se res non èra...

(març de 1977)

II

Escotatz, ribièirols! Dins un temps arribat,
Seretz lèu envasits d'una gent estrangiera
Qu'a l'enquant prendràn tot: lo casal desrocat,
Lo cambon, mai lo bosc, de l'anciana ribiera.

Lo fornèl requincat fumarà olandés,
E l'airal bartassier tendrà de femnas nudas,
Las popas dins lo vent, sens vergonja de res!
Per vosaltres, pacants, auretz de potas mudas!

Dins lo vòstre país, auretz pas per un briu
Que vendretz los esclaus. Ne faretz grisa mina
Davant tot aquel fum qu'enclavarà lo riu:
— Defendut de passar! mas plegaretz l'esquina!

Lo parlar mairenal, força temps renegat,
L'auretz abastardit a l'ora francimanda.
Lo fatrum, lo vielhum de vostre èime ennegat
Seràn los colhonats d'una lucha parpanda.

Auràn secats sul pèd los castanhs, los noguièrs.
D'òmes destimborlats, consehièrs de vegadas,
Diràn que lo travèrs es bon pels plantolièrs.
Del pinastre al sapin, ne veiretz d'agulhadas!

Aquital, los penjals, acaptats de picants,
Se benlèu Dius o vòl, flairejaràn un aire
Vengut del nòrd vosgenc: reverdàcis estrange,
Qu'arrendràn de nonent un estèrlhe terraire.

Escotatz, ribièirols! Aparatz vostre ben,
L'estament qu'es vengut après còp descasença.
Forces l'an pas volgut, malgrat lor pauc de fe;
Los sègles a venir portaràn sovenença!...

(lo 19 de març de 1977)

III

Ausissètz la brusor
D'un vent nòu que s'amena.
Acalaire de pena,
balharà la dolçor
que fresilha la glena.

Es finit lo tristum,
ambe l'ora alanguida
que faguèt l'espartida
escapada al tescum:
tornarà vòstra vida.

Lo cèl a revirat
La darrièira agafada,
arrestant l'afrabada
d'aquel temps capvirat
qu'empachava l'anada.

Es vengut lo retorn
d'aquela alba alevada,
tant de còps esperada
dempuèi lo marrit jorn
que sonèt la levada.

Lo lengatge aborrit,
fòra la deganèsta,
en grafia mai onèsta,
tindarà ressorgit
pels poètas en fèsta

Lo cant del trobador
Sus la dralha atracada
reprendrà son alada.
Paratge e fin amor
lausaràn l'anma aimada.

Vosaltres, ribièirols,
trobaretz un defòra
deslaissat per la gòrra;
floriràn los glaujòls
per parar la demòra.

Escotats, tot polsant,
lo vent nalt de la plana
que sosleva una grana,
remembrant l'enavant
d'una facha occitana!

(lo 11 d abrial de 1977)

MON ESPER

A la memòria de Joan BOUDOU

Tant que li aurà sus tèrra qualqu'un que parlarà
la lenga dels aujòls, mantuns còps matrassada,
mai qu'amont sul nalt puèch lo bèdre montanhòl
butarà son aüc, desliurant sa bèla anma
en sovenir celtic, e que dins la ribièira
s'ausirà lo vailera...
ieu creirai que la fe n'es viventa.

Tant plan que s'escrirà la nòstra parladura
e que de bons poètas, reguèrgues de vegadas,

diràn que la sapiença se tròba pel campèstre,
mai se lo papanon contunha los racontes
de Joan-l'Ors, de Besson, de Molin, de Bodon,
e las dichas d'un temps...
ieu creirai que tota òbra nos liura.

Tant que dins las vespradas se dansarà lo branle,
la borrièra o la valsa, suls aires del país,
sonats per la cabreta, e que dins los acamps
se charlarà patès, mentre que sus l'estrada
un dròlle entonarà la granda, amai lo plang
d'un amor deslaissat...
ieu creirai que tot es pas perdut.

Tant que veirem d'enfants naisser dins los masatges
mai apréner dapàs, suls genolhs d'una grand,
la vida d'un còp èra, e se d'òmes trimaires
causisson la campanha per faire lor mestier,
mentre que se mantèn l'usança dels viscoalhs
manejats al fogal...
ieu creirai qu'avèm salvat la mesa.

Tant que dins las escòlas, dels mestres afogats
diràn als enfantons: — La Província d'aicí
es un terraire d'Oc; qu'apuèi ambe cançons
de nòstre terrador dintraràn al ostal,
mercejart lo bonur d'èstre dels occitans
e de viure al país...
ieu creirai que lo sorgent arriba.

Tant que lo nalt cloquièr de nostra capitala
quilharà son alçada per nos parar del mal,
mentre que son simbèl, de sèt sègles passats
mostrarà dins lo cèl lo trabalh dels ancians
que parlavan roman, la lenga saberuda
dels trobaires d'antan...
ieu creirai que Roèrgue viscrà.

Tant que li aurà'na filha que somniarà d'amor
E qu'un galant dirà: — L'aucèl canta per tu,
o miga de mon còr!; mai qu'en Occitania
lusirà lo solelh, un esperit tendrà
l'èime dels trobadors e qu'enfin las montanhas
benlèu s'abaissaràn..
ieu creirai qu'aurem un temps novèl.

Tant que s'entreveirà una bastida antica
salvada del malastre e de pèiras levadas,
remembres d'una vida que faguèt nostra raça,
mai se la deganèsta nos despara de còps,
i aurà tornar de gents que sèrvon lor cresença
e que sempre diràn:
— Es aduèi que veiretz ponchar l'alba!

(ditz à Naucèla lo 26 de junh de 1977 plaça d'Occitania).

LA CANÇON DEL PAIS

(Omenatge a ma lenga mairala)

L'ome à la terro! Acò 's lou fièu que ten lou nis dins la ramiho
(MISTRAL)

Quora dins mon país
Ressona lo regrèt d'un pastor per sa bèla,
E quand, de puèch en puèch, s'en va la retornèla,
Sur l'èrba que florís
Se sièi la pastorèla...

Nadiu del terrador, l'esperit ressorgís
Com'una anma fidèla
Qu'atraça clarinèla,
L'alba de tot esper. A plec de soscadís
Tòrna la fe nouèla!

De longa reclantís
Lo parlar, que totjorn s'aparia a la combèla.
Es lo regrelh luenchenc del solatz, d'una estèla
Que dins l'escur lusís
Malgrat l'ora ganèla.

Relais sempre sorgent, estacat al país,
Tal una flor d'amèla
A sa branca menèla,
Quora lo renovèl, d'una prima que ritz,
Li fisa una altra anèla.

Al resson que brusís
Junta clarenta, aici, la lenga fringarèla:
Anma dels trobadors qu'a servat, fadarèla,
Un oc ont plan s'ausís
Un roman de capèla.

A l'ora ont lo solelh se colca al ras del nis,
Es lo plang que rampèla
La fada encantarèla
Dels sègles avalits. La vailèra finís
Ont tot se renovèla!

Entornar nos sorís
Lo cant d'amor d'un temps, ont tendra jovencèla
Naissiá, en País d'Oc la trobairitz manèla
Sens que deman morís
Sa jòia subrebèla!

Siás, mena montanhola, un gaujós parladís,
Ton espiga rosseta,
Ligada a la gavèla
Det lengatge latin, s'atura als expandits
D'una Auvèrnha faubèla.

Malgrat un temps canís,
Lo Monge, lo Dalfin, t'an lausat, pastorèla!
Sens soscar que benlèu ta rauba èra mai bèla,
Jol cèl ont trelusís
La remirabla Estèla!

D'esper ton lai se mantenís
Amb un èime vidorn. Benlèu tu, ligarèla
D'una lenga romana, en genta cantarèla,
Serviràs druda ton país,
Rasis lo mont que t'emmantela!

(lo 21 de genvièr de 1978)

II

ESCAPADAS CORTESAS

ANNIVERSÀRI

(A Domaisèla B.L., del grop Lei Ginestos per sos dètz uèch ans)

A dètz-uèch ans se ten la vida,
la maja part d'un grand bonur,
la genta flor, lèu expandida,
que cal parar de tot malur.

Serva, filhona, en sovenença,
de ta Provença lo bèu cèl
que dins los uèlhs de ta jovença
nos as menat, jos nòstre asuèlh.

Sempre manten en Lai Ginèstas
ton fièr parlar, senh del Miègjorn,
car tos aujòls n'an fach lors fèstas
dins lor trabalh de cada jorn.

En Roèrgue avèm l'anma canda
e l'esperit conservador,
sabèm cantar a través landa,
coma Mistral, ton trobador.

(Rodez, lo 4 d'agost de 1976)

L'ENFANT

*Nòstre Senher m'a enviat
Un nèni plan revelhat
(Bressairòla de J. BESSOU)*

Per la naissença de M.V., a sos parents

Quand dins l'ostal, es davalat
lo bèl angèl, pel cèl balhat:
L'amor mairal tròba espelida
com' un levam de pan de vida.

Es benastruc, aquel dolç fruch

qu'a desplegat sens cap de bruch
un morilhon que vos convida
a lo breçar, l'anma atendida.

Serà l'esper del fogairon
e la primor d'una sason,
vos membrarà la flor polida
qu'en vòstre vial avètz culhida.

Quand vos tendrà sos madaissons
en risolent de ses ulhons,
descobriretz la benesida
que mèissa al còr l'ora enlusida.

Mas tot fanton buta dapàs:
es long lo temps del printèr pas;
cal fòrces ans per sa grandida
e plan de suenhs per l'abelida.

Tot de nonent, caminarà;
Apuèi, un jorn, s'en anarà,
portant solet son establida:
n'auretz d'aquo pena alanguida!

Quora vendrà l'ate maissant
que traça al front los plecs d'antan,
doblidaretz l'ora marrida,
car del filhon, i a la seguida:

Amb los nenons de vostre enfant,
prendretz l'anar d'un rèiregrand;
tendretz aital l'anma amarmida
dusqu'al cucal de vostra vida!

12/7/76 - représ lo 28 de febrìer de 1979

NOSTRAS MUSICAS

(A Lai Ginestas de Solhiès Auta-Vila)

I. LA VIOLA

Aquo's l'antica viola
del noble trobador
Que dal vial a la viala
trainava sens faïçon;
Sa vida èra d'endura
e calia ben rason,
Pel jogar qu'assegura.

Ausissètz lo planjum
de l'anma del trobaire
Quand fasia de gentum
per la Dona del caire,
En mandadis polit,
lo rendèu adobaire
D'un amor desservit.

Totjorn son plang bronzina
dins lo vièlh Lemosin,
Mai adara, acalina
nostre brand d'apraici,
En son torn rondejaire
vibra al cor lo cant fin
D'un bordon de violaire.

II. LA CABRETA

Genta musa d'Auvèrnha
te cal nostre nalt puèch,
Lo comba, amai la vèrnha
per sonar dins la nuèch.
Ton aire, plan tindaire,
es l'èime del Aubrac.
Pel montanhol, ni a gaire,
son gaug èra en ton sac.

As menat forças danças
dempuèi los temps passats;
Sus las calms qu'espelhansas
as reglat dels sabats.
T'an fach tanplan la guèrra,
tu, l'anma dels pastors;
N'as contat las misèra
en bialant lors amors.

Aduèi per la borrèia
nos redonas lo vam;
As lo son que congrèia
coma als bèls jorns d'antan,
Car tu, fina cabreta,
en ton caramèl blos,
Lo regret, la quadreta
s'i jonjon totes dos!

(Solhiès, lo 31 d'agost de 1976)

ALS AMICS DE COMBASCURA.

Italia - Valèia Provençala

Sem venguts d'una encontrada
del Nalt-Lengadoc gavach.
Era long lo camin fach
per atenge l'acampada
e mandar los nostres vots
als vesins dels Aups gavots.

Desirant benastrugada
a la gent del nalt valon,
Nostre esclop al dur talon
Picarà sus la plancada
per vosautres lo resson
de l'antica tradicion.

De la tèrra provençala
sem los fraires del parlar.
Nostre accent del Segalar
mantenis la fe reirala,
enraïçada al dur bartàs
del vièlh èime Roergàs.

Al relarg de Combascura,
en aquel jorn de leser,
esperant lo grand plaser
del encontrè qu'assegura
entre nautres l'amistat
d'un fièr poble retrobat.

(Combascura lo 5 de setembre de 1976)

PER L'ESCLOPETA

Un quart de sègle, aquò fa temps
Qu'en nòstre Roèrgue, l'Esclopeta,
Ambe la viola e la cabreta
Prenguèt l'aland e de nonent
S'acaminèt còntre-corrents.

Amb los esclòps, de nou vestida,
Se donèt vam per un branlon,
Picant musica amb lo talon,
Puèi s'en anèt, lèsta e polida
Coma una nòvia alusentida.

Contunhèt genta, e bravement,
Per la borreia o la quadreta,
Dançèt de còps en la corteta,
Dusqu'en Provença, ont de moments
S'ausiguèt ben sos trepiments.

Fòrça pus luènh, alusèrpida,
Butèt l'aüc de nòstres sucs,
Dins un rambalh de pèds, de trucs,
Conflèt son oire, e per finida,
Sonèt lo cant de l'espelida.

Mai los pastors d'un altre temps
Sosquèro'a tu, bèla Esclopeta,
Pel dolç record d'una amoreta
E pel manten, a través vents,
D'un èime vièlh totjorn sorgent.

En país d'Oc, sus ta lançada,
Fai retronir los tius esclòps,
Quilha-te crana, e maites còps,
Plan sorisenta en la velhada,
Empòrta en tu la solelhada...

Vint-e-cinc ans, quò fa pas pron
Per qu'una fe lèu s'esvaligue.
Acranca-te! que tot se ligue:
La lenga nòstra e la cançon,

Puèi coma antan faratz sason!

(lo 22 de decembre de 1976)

AL JORN DE LA CINQUANTENA

(A Dona S.N. per sos 50 ans)

Al mièg d'un sègle avèm fach pron
Perqué, benlèu, om se sovenga
Que lo temps passa e ven l'auton!
Auriam volgut que l'estiu tenga
E se perlongue la sason..

Aviam somniat que la joinessa
Tendria totjorn, amai l'amor!
Mas dins la jòia o la tristessa
Los ans s'en van' ambe l'ardor
Qu'aviam al còr coma richessa.

Auriam aimat mai alisar
Nòstres enfants: frucha abelida,
Vei los grandir, van desnisar,
Puèi partiràn luènh dins lor vida.
Sul còp, nosaus, anam grisar!

S'aviam pogut, en bona gràcia,
Gardar l'esper de la santat,
Ara qu'avèm l'ivèrn en fàcia!
E se tanplan nòstra beutat
Aviá servat sa bèla fàcia!...

Contentèm-nos de ço qu'avèm,
Del pauc, del pron o de languina,
Moblèm l'airal coma podèm.
Demòra en mai la genta mina
De l'amistat que nos fasèm!

Dona! Lo Cèl balha la vida
Per far conéisser la vertat,
L'amor, lo gaug, la flor polida
Que recaptèm sens vanitat:
A cinquanta ans es pas tarida!

A cinquanta ans, sèm pas finits!
S'avèm darrièr qualquas annadas
E los sabers qu'avèm culhits,
Se tròba ben d'altras vegadas
E sorisents, de jorns florits!

(pel 7 de novembre de 1977)

BUFAL MONTANHOL

(Per una genta provençala)

La cançon que t'amene es per tu, Provençala!
Se tresmuda jol aur de ton alba florala
En bufal amistós, remembrant un apèl
De mon èime leugièr qu'entrebesca ton pèl.

Ausis-lo, dins l'ermàs ont l'urosa cigala
Te mormolha la fe de ta raça etèrnala,
Car te cante sul pin lo gaubi de ton cèl
Com'un laus de poèta, amorós plan fidèl.

T'apòrte la nolença a ta flor miègjornala
Qu'escampilha son baume a través la costala,
Te brandusse l'oliu, lo genèst en ramèl,
Que siulejan per tu un relais cantarèl.

De ma freja montanha ont l'ivèrn se rebala,
Ne manlève un buscalh que, benlèu, te trespala?
Mas tanlèu que la prima enlusís ton asuèlh,
Entornar, soi lo vent qu'embelina ton uèlh!

Ai butat de ma cima, en ta plana ribala
Aquel aire un pauc viu que val ser trasdavala:
Lo penjal ombratjos ont cantussa un aucèl
que trassèg lo dolç plang d'un pastor viradèl.

Es per tu qu'ai culhit, sus ma tèrra mairala,
L'audor d'un albespin que garnis la besala:
D'un molin d'altra vetz ont floris jol fornèl,
Malgrat lo sovenir: l'esper dal renovèl...

Devàs ta illas d'aur replegarai mon ala
Per escotar lo bruch d'una votz majorala
Que nos ven d'en amont, ont se ten lo flambèl
D'un poder que nos vol aparar d'un mantèl.

Soi pas lo grand mistral, mas una aura corala
Que t'ofris la frescor en ta nuèch calendala,
Vene d'una encontrada ont se porta capèl:
En filh de Vermenosa, aime tot ço qu'es bel!

(lo 9 novembre de 1976)

QUAL TE DIRA?

Qual te dirà, benlèu, filhona,
Que dins la vida i avèm de plors
Coma tanben de gentas flors
Qu'un potit mai tanplan te dona?
Mas dins tot èstre i a'na dolor
Que se rescod en sa plondor:
Lo marrit temps sempre l'enforna
Per la revenja d'un retorn.

Qual te farà, benlèu, filhona,
Creire a la fe, mai al sojorn
Que t'apromet l'avenidor?
Per ton bonur lo cèl ressona
Una primalba d'esplendor

Que renovèla ambe brusor
Una sason que sempre s'orna
Per reviudar lo terrador.

Qual t'aprendrà, benlèu, filhona,
Que lo jovent qu'es plen d'ardor
Pòrta sovent dins sa candor
Un pesuc fais que l'enferona?
Jol desobrum fach de dolçor
Te balharà sa prima cort,
Mas dins son biaï, sempre s'entorna
En recerca d'un altre escors.

Qual te prendrà, benlèu, filhona
Com'una verge en sa primflor?
Car de la fònt n'as la claror;
E del rigal que s'abandona
La genta umor de sa frescor;
Coma aquela aiga d'alentorn
Que ressortís, sempre vidorna,
Siás la candor facha d'amor.

Qual t'aimarà, benlèu, filhona,
De sa bèla anma, ambe baudor,
E te sauprà, de subrejorn,
Servar ton èime en gràcia bona,
Car l'aimador al còr gaujós
Conéïs l'esper del vergonjós:
Sap desirar e sempre ajorna
Sa drudaria per ton onor.

Ieu te dirai, bèla filhona,
Que lo solelh lusís totjorn,
Que siague nuèch, que siague jorn,
Sai que benlèu l'ora que sona
Lo desesper d'un omorós
O lo matin d'un temps urós,
Quò's lo relais que sempre torna
Dins lo país dels trobadors!

(lo 13 de junh de 1977)

LO VENTOLIN AMOROS D'UNA ESTELA

Un ventolin soscava a una estèla.
Trobèt un jorn que n'aviá pron:
A virar fuèlhs, tota sason.
Voliá val cèl montar veire sa bèla,
Se languissiá dins son valon.
Lo ventolin amorós d'una estèla
Tresfolissiá dins son valon.

L'espèra aval, per el èra crudèla
E tot li semblava caitiu.
L'aucèl aviá quitat lo niu,
Lo bosc jalós com'una bartavèla
Lo rebufava deval riu.
Lo ventolin, per l'amor d'una estèla

Se morissíá daval lo riu.

Aviá passit la flor de pimpanèla,
La prima aviá fugit l'estiu;
Lo prat de son caire radiu
Era tot sec jos la calor ganèla,
L'aire, per el lo caliá viu!
Lo ventolin èra fòl d'una estèla,
Voliá virar dins l'aire viu.

En revolum s'alcèt de sa tonèla,
Com'un aucèl volèt un briu
En emportant l'òlga del riu,
Arpagèt nalt, pus nalt qu'una irondèla
E trescolet darrièr la niu.
Lo ventolin languissíá d'una estèla
Qu'èra tròp luènh, delai la niu.

Mas lo bufal manquèt d'un pauc sa bèla:
Lo gèl brunquèt lo renadiu,
Car lo zefir, dins sa passion,
Aviá quitat l'asuèlh que l'emmanètela:
S'avalisquèt dins l'aire criu.
Lo ventolin se plorèt de l'estèla
Qu'èra enclausa en lo cèl criu.

Nòstre zefir tornèt a sa combèla
En saquejant son vent perdui,
E dins lo ser, un bric tardiu
Se plora aval, s'ausís sa retornèla
Que monta enant en plang d'adiu;
A través rams vas son aimada estèla,
Sempre son cant sona l'adiu.

(lo 27 de setembre de 1977)

CANÇON DE NOVELUM

A l'ora ont la prima abelida
Poncha al asuèlh, rebutant luènh lo freg ivèrn,
Devàs ton cèl, vengut tot blus, sens l'ispre cèrs,
Vòle per tu, chata polida!
Cantorlejar la Respelida
Com'un vesat que te porgís l'encant en vèrs.

Jol brusiment d'una ventada
Remembrairai d'un trobador lo cant major,
Qu'en son airal desenlanhèt ambe fervor,
Per reviudar sa bèla aimada
E l'aparar de l'agairada
Qu'un temps perdui auriá menada al desamor.

Cant amarmit endont s'engruna
Tota la fe d'un pòble fièr de son país,
Ont lo solelh, rèi dins lo cèl, nalt trelusís,
Ont l'estelum, manta de bruna,
Entrebescat de rais de luna,

Miran l'argent de la palun que fremesís.

Cant sobeiran de savenença
Qu'ai rebut lo flume mas del temps passat,
Prim dins l'azur, com'un cantic s'es enauçat
Per donar vam a la jovença
E li membrar que sa volença
Es de servir lo parlar vièlh a son agrat...

Cant de dolor e de misèra,
Passa d'un temps ont tot s'entrèva, apuèi morís.
Flume ragenc que tot trasmuda e s'avalís,
Plang virgilenc de la tiá tèrra,
Qu'entornar viu, com'un còp èra,
Dins los acamps, las corts d'amor d'un paradís.

Cant de totjorn qu'a travèrs landa,
Farandoleja, encadenant los pòbles d'Oc,
Branle ufanós, de tota gent, al torn d'un fuòc,
Lutz de Sant Joan que tot abranda,
Jongent los còrs, menant la banda
Jol pas marcant que retronís contra lo ròc.

Cançon d'esper ligada a l'alba,
Que de tot temps fa regrelhar l'avenidor.
Cançon d'alanç e de fisança en la claror,
Qu'un entrelutz, color de malva,
Fa ressortir de la nuèch, salva,
Per empusar de son dardalh la tèbia flor...

O! Provençala, a l'anma africa,
De ton País as, per ma fe, un drud simbèl:
Quò's ton Mistral, òme diusenc! Sèrva-lo bèl!
Fièr davalant de raça antica,
Son èime grand, flama mistica,
Raicejarà per l'enavant d'un temps novèl!

(lo 21 de febrèr de 1979)

III

REMEMBRES

LO CANT DEL POETA

Que non, se morís pas una anma de poèta,
Quitament se la nuèch la recapta del jorn;
Son cant abelugat se remembra totjorn
E tanplan reclantis, portat per la tempèsta.

Car pòt ben s'alisar lo vent sus la genèsta,
Son mormolh bresilhaire escampilha al entorn:
L'espirit renaissent que cantussa a son torn
E que balha al jovent l'uròs gaug d'una fèsta.

Tant que li aurà 'n'asuèlh ont brilha l'estelum
Mai una fònt vidorna ont se mira lo lum,
Se veirà un altre òme encantat dins son èstre.

La cancon d'altra vètz, alara en revolum,
Sortirà de sos pòts, alai sul vièlh campèstre,
Tal lo Fenis antic mudat en novelum!

(Espeirac, lo 3 de setembre de 1977)

AL MESTRE ROERGAT

(In memoriam)

Quand es temps, la meisson es granada,
e se plèga jol vent l'espigal,
Jos la lutz que l'alausa a sonada,
lo boraire a repres sa jornada
per tombar lo cambon de segal...

De sa man, lo volam fa segada
e lo blat s'agavèla al crosèl.
Regrelhat de l'imor de l'arada,
provesís un estiu la garbada,
per tornar, dins l'auton, val tombèl!

Mas la mòrt d'aquel blat baila vida
jol dentalh que cubrís d'un mantèl,
l'ulhon viu del gran fresc que s'avida
al terrenç ont se ten l'espelida,
qu'entornar, lèva garba, al jorn bèl...

De Mouly ne ploram l'espartida,
mas son Grelh mantendrà, sèm segur!
— Del siu blat n'a sailat l'espandida.
Sul país ont a fach la cubrida,
lo segal vendrà lèu plan madur!

La vergonja e la paura d'un lengatge
qu'a lausat tant de temps jol bufal
son tombadas aduèi, sens tampatge,
car la grana a bruelhat pel paratge
e la roda a virat son crusalh!

As tengut, Mèstre Nostre, e ta lenga,
nostra lenga occitana, a granat!
Pel Roèrgue as fach que se mantenga
aquel gran tant daurat, e qu'avenga
la primalba, ont totjorn as cantat!

(lo 7 de febrèr de 1981)

LA CANTA DEL GABARRIÈR

(A mos aujòls Armand, fustièrs e gabarrièrs dal Fèl)

O tèms di vièi, tèms gai, tèms de simplessò
Qu'èro lou Rose un revoulun de vido...
(Frederi MISTRAL: Lou Pouèmo dóu Rose)

Quora la nuèch dins la ribièira
Estend son ombra e sas clamors,
Passant! escota a la gorguièira
Un cant vengut sai que d'alhors!

Aval, aval, quand la grand aiga
Mèrma son bruch al salt del riu!

Dels gabarrièrs aquò's la canta
D'un altre temps, n'i a plan cent ans!
Per ieu, passant, torna l'encanta
Que me balhèron los meus grands!

Aval, aval, al ras de l'aiga,
Quand lusissiá lo cande riu!

Com'una fada que s'entrèva,
Un fum blancós m'a enrodat,
Dins un miralh que luènh m'alèva,
Vese sorgir l'antan passat.

Aval, aval, al fial de l'aiga,
Tot en soscant, la vista al riu!

Ou! gabarrièr de la grand aiga
Canta-me ta vièilha cançon,
Com'altre còp, quand d'Embasaigas
Preniás despart plan sens faïçon!

Aval, aval, al biais de l'aiga
En davalant lo lòng del riu!

“ Sèm estat jants de la ribièira
Del bòsc de fust fasèm mestièr,
Aimèm nòstre Olt e sa fresquièira
Car nos fa viure son pesquièr!

Aval, aval, sus la bèla aiga,
Fasèm sason coma lo riu!

Quand lo rocàs recaptat d'aigas
Tendrà corrents e lòngs forfolhs,
Del cai del Olt, dejos Entraigas,
Nos largarem dins los mormolhs!

Aval, aval, al biais de l'aiga
En davalant lo lòng del riu!

Avèm cargat nòstra gabarra
De bons mairams de castanhièr.
Anèm! companhs, quitèm l'amarra!
Sòna lo vam, tu campanièr!

Aval, aval, al biais de l'aiga
En davalant lo lòng del riu!

Sèm tres garçons, ligats als caires:
Quora al gafet, quora al capçon,
E totes tres, sèm coma fraïres,
Deguns fa pas cap de leiçon!

Aval, aval, al biais de l'aiga
En davalant lo lòng del riu!

L'un del becat para a la roca,
L'autre del pal buta cap bas
E de la barra que pachoca:
Lo qu'es patron morra al pus ras!

Aval, aval, al biais de l'aiga
En davalant lo lòng del riu!

Quàlques tirants menan d'escruma,
Cal se fisar sonqu'al rajal,
Daissar la vòlta ont l'aiga fuma
Per s'escapar del regital!

Aval, aval, al biais de l'aiga
En davalant lo lòng del riu!

En saltejant passèm la raspa,
Lo passalièch es perilhós:
L'onda s'abronda e lo grau rascia
Quand lo rabèg es enchiprós!

Aval, aval, al biais de l'aiga
En davalant lo lòng del riu!

Mas dins lo creis i a las enganas
De qualque estrech mal passatgièr
Que trai la nau a travèrs ganas
Com'una barca de papièr!

Aval, aval, al biais de l'aiga
En davalant lo lòng del riu!

Dins lo balanç las corbas penan:
Cal plan juntar lo cargament,
Los saquejals que tot desmenan
Cabirarián lo bastiment!

Aval, aval, al biais de l'aiga
En davalant lo lòng del riu!

Que Nostra Dòna de Gironda,
Que velha amont sul gorg negrès,
Nos soste fins qu'an la Gironda
Ont quitarem nostre pretzfach!

Aval, aval, al biais de l'aiga
En davalant lo lòng del riu!

Vesèm d'ostrals, passats de tira
Entre las ribas de nòstre Olt
E lo vinhal que nalt s'estira
Sus de paissièiras que fan mol!

Aval, aval, al biais de l'aiga
En davalant lo lòng del riu!

Devàs Boquiès, Caors, Vilanova,
Fasèm estaca al grand cadés,
Aquí trapèm de forças nòvas
E no'n tornèm jol vent tebés!

Aval, aval, al biais de l'aiga
En davalant lo lòng del riu!

En tornejant dempuèi Entraigas
L'avèm guidat nòstre batèu:
Setze aunas fa, e beu pas l'aiga!
Lai es anat dusqua Bordèu!

Aval, aval, al biais de l'aiga,
En davalant lo lòng del riu!

E tornarem faire pojada,
Se Dius o vòl, ambe d'escuts!
Mai portarem l'estofinada,
La sal tanben, al rescondut!

Aval, aval, a través l'aiga
En remontant lo lòng del riu!

Mas per montar fasèm la tira
Quand l'escorrent, coquin de sòrt!
Fa tot cessar, o còtra-vira:
Lo gabarròt que s'estrai fort!

Aval, aval, a través l'aiga
En remontant lo lòng del riu!

Lo “ fai tirar! ”, dessus la grava
Reclantirà quand lo patron,
Calant lo pal sul fons que cava
Comandarà pel montador!

Aval, aval, a través l'aiga
En remontant lo lòng del riu!

E la gordilha sus l'espata
Tirèm dapàs nòstre batèu,
Lo pèd descalç dins l'aiga calda
Coma tanplan dins l'aiganèu!

Aval, aval, a través l'aiga
En remontant lo lòng del riu!

Car nautres, paubre! avèm ges d'aise
Per nos pagar quelques tons muòds,
L'arribament, aise per aise,
L'acomplissèm dins los rajòls!

Aval, aval, a través l'aiga
En remontant lo lòng del riu!

Per nos sostar, als durs passatges,
Quora la fòrça sèrb de res,
Avèm d'anèlas d'amarratge
Qu'al ròc ficadas fan compés!

Aval,aval, a través l'aiga
En remontant lo lòng del riu!

Mas plan sovent, ambe lo viatge,
Vendèm la nau als mercandièrs,
Aital podèm, sens tròp bagatges,
Tornar montar los pèds planièrs!

Aval, aval, al bord de l'aiga;
En remontant lo lòng del riu!

Puèi dels confins, raspa après raspa,
Lai tornarem a nòstre airal,
Ambe plaser durbirem l'aspa
De la cadaula del ostal!

Aici, aici, al pèd de l'aiga
Ont de tot temps se vei lo riu!

Quand al casal farem solenca,
Per festejar nòstre retorn,
A Nòstra Maire Verginenca
Direm lo grat d'aquel sojorn!

Aval, aval, s'engruna l'aiga
Quora miralha lo bèl riu!

Lo gabarièr de la granda aiga
Dins lo remembre a trespasat,
Dempuèi cent ans la nau s'asaiga
Als revolums d'un temps sanat!

Aval, aval, quand brusís l'aiga
Canta una trèva al gorg del riu!

Coma las ondas que trescòlan
Ieu passejant m'enanarai,
Mas maitas sorgas que rajòlan
Arrialaràn encara mai:

Per que sens fin venga una altra aiga
Que sempre aida lo bèl riu!

(lo 27 de genvièr de 1980)

ENGRUM

Ribièira d'Olt, ribièira de ma vida!
Mon sovenir vas tu torna totjorn,
Come l'aigal brusissent d'alentorn
Ressona en ieu, una sason finida...

De ton castel d'Entraigas, la polida,
Ont s'ausiguèt lo plang d'un trobador,

Amai sul pònt ont se cantèt l'amor,
Demòra res de lor glòria abelida.

Lo freg rajal d'una aiga sens claror
Pren son escors dins un temps de negror,
L'asuèlh ven mut jol roc ont tot s'enfila.

Lo vent solet engruna son mormolh,
La lenta mòrt, com'un òrre gorgolh,
Rosega tot, membrant l'ora que fila!

(lo 7 d'octobre de 1977)

PLANG D'UN ROMIU

Soi qu'un paubre trobador
Que se trigòssa en montanha
Lo long d'un vialet romiu,
Fins qu'arribe vas Espanha
Ont se despena ma miga
Que daissèra un luenchenc jorn.
Benlèu, Dius, ten a ma vida
Per atenger mon sojorn?
Que me garde del malastre!
Que m'apare Santa Fe!
Devàs Concas tire l'astre:
Es tot çò qu'amene en ben!

A través l'estrang país
Dels planòls de Margarida,
Mon pas crosa los camins
D'unas gents de paubra vida,
Mas son bons dins lor misèra
Car vos paran de la fam.
La bastaça de lor tèrra,
Mai que mai facha de tram,
Sèrva l'èime de lor raça
Estatjanta dels nalts traps,
Mai aquí ai trobat jaça
En anant curar valats.

Vas Sant Jacme lo Major
Ai fach vòt de menar l'anma,
Es aquò que fau malhor
Dempuèi que corse randalma
Al bord d'una viá rancuda
Endont trève sens lentor.
Mas lo temps, pena arrenduda
Es l'empacha del retorn.
Un còp freg, un còp la ronha,
Ma videssa s'endurcís:
Pauc a pauc vene sansonha,
Tota entrava m'aflaquis.

E malgrat tot mon esfòrç,
Sens gimar aquò's l'endura
Que m'espèra per mon còrs;
Mai la nuèch qu'es pas segura

Me fa perdre tot coratge:
M'estrafègue dins la paur.
Serai salve qu'al vilatge
Quand podrai, cambiat de nòu,
Rejogar per la miá d'òna:
La serventa del fogal...
Mai se venta, mai se tròna,
Deman segrai mon rodal!

(lo 30 de setembre de 1976)

PLANG DE SOLDAT

I a benlèu longtemps qu'espèras?
Mas de luènh tornam vas tu.
Erem partits, tals de trèvas,
Après un darrièr aüc...

Erem partits far la guèrra,
Te deslaissant, o nalt suc!
Amont, quò's pas nòstra tèrra
Ont nos sèm tanplan batuts!

Sèm enganats, paubres fraires,
Nautres qu'avèm fach tròp chut!
Nhafrats sèm tornats, pecaires,
Sens Diu, mai sens cap de bruch!

Tornam vas tu, vièlh terraire,
Tu, país qu'òm ditz paurut.
Seriam estats d'aparaires
Se benlèu aviam poscut.

Mas sèm anats far la guèrra,
Jos la nivòl ont es cuc,
Se far tuar jos la bandièra,
Qu'es pas nòstra, sèm segur!

I a benlèu trop temps qu'espèras
Nòstre retorn qu'as volgut.
Morirem dins las tias sèrras,
Al ped de tu, ò nalt truc!

Aital çò disiá mon paire
Quand agèt finit son sòrt,
En vesent sa tèrra maire
Qu'aviá quitat de malcòr.

(lo 16 de setembre de 1976)

L'ANMA D'EMBERTON

Blanca ombra del casal, paubra anma trevadissa,
La linda nuèch t'apèla
Quand ven lo solelh-colc.
Dins l'escur dels randals, ont ta rauba s'esquissa,

venes aquí, dolenta,
plorar lo tieu sadol.

Melina d'Emberton! ta joinessa avalida
per un maissant malastre
coneguèt pas l'onor.
Mai ton crane ostalet, ont la vida èra aisida,
al mièg de sas vinhòtas,
s'escrasèt de dolor.

Pr'amor que l'aimador, rampelat per l'armada,
partiguèt en Crimea
ont la mòrt l'rmponhèt
Davant Sabastopol s'acabèt son astrada,
e per tu, malairosa,
l'esper s'esvaniguèt.

Après aquel malur, tu, la genta droletta
dal Fèl, de sas costalas,
perdèras ton anar.
T'avodèras a Dius, te faguèras meneta:
ajuda de parròquia,
refudèras d'aimar.

D'un trabalh arderós, estacada a ta facha,
T'adelissiás de pena
A solatjar lo mond.
Amai, per t'esprovar, sens cap de malafacha,
lor fasiás bona cara,
en sostant, sens besonh.

Mas ton claret vinòt èra de l'encontrada
D'aquel que balha greuge
e fa virar lo cap.
Per aparar ta fam beuviás una taçada
e sul camin, de vèspre,
negavas ton sicap.

Com'un falhòt resson, ta votz rauca de gruma
cantava d'asenadas
a damnar un soldat...
Après un jorn tròp cald, ont coma de costuma,
aviás levat lo coide,
ton fial siaguèt trencat.

Se Dius, dins sa bontat, t'aviá pas aparada,
seriás, aduèi, perduda
al fons del sorne infèrn.
Es per aquò, qu'anuèch, dins çò qu'es boissonada,
tornas en penitencia,
un còp passat l'ivèrn.

(febrièr de 1975)

UNA FUELHA TOMBAVA...

Una fuèlha volava,
una altra cabussava

sus l'èrba del pradal.
La sason se tirava,
una altra s'aubrivava;
mas lo vent èra viu

Un boisson ja mostrava
un bòrre catimèl:
l'ivèrn se morissia...
Mas d'una brandussada
butada pel vent bas,
tornèt l'aire caitiu.

Sul ram que brandolhava
una fuèlha tenia.
givradas, amai gèl,
malgrat lors saquejadas
la desrabavan pas:
ombrava, un tròç, de crotz.

La cisampa bufava,
menava lo rambalh;
la fuèlha s'acrancava,
lo vent fasiá piu-piu!
la plujada estorrava
sas grumas de dolor.

Lo solelh trescolava,
l'aire venia frescós,
la fanga sus la prada
negava lo folhum.
Mas lo vent se calava,
l'aire siaguèt mens criu.

La fuèlha tremolava
al cim de son brancal,
puèi dapassèt largada,
s'apausèt sus la crotz...
Una fuèlha tombava
sul cròs de Joan Bodon!

(lo 10 d'octobre de 1977)

ÇO QUE SEM DEVENGUTS!

Jamai pus vos dirai
çò que sèm devenguts!
Jamai pus cantarai
nostre sosc miègjornal.
Un mescladís de raça,
es tot aquò qu'avèm
adara en nòstre airal.
La fe de l'an que ven
L'avèm fòrça sonada;
la fe devàs antan,
aquò's èra vertat!

Una lenga estripada
d'una boca d'enfant

que demanda qu'a creire:
aquòs es arribat!
E muts sèm devenguts
davant los estrangiers.
Vergonja de nòstra anma;
an desraïcat nòstre èime;
en parlar francimand
nos l'an abastardit!
Folclòre, que diràn,
tot n'es que repapiada!

L'avenir, de segur,
es d'èstre fòra tèrra,
delai l'asuèlh d'aicí!
E nòstres regordons,
repròchis davalants,
saupràn benlèu jamai
çò qu'avèm coneguts,
se non que los aujols
parlicavan patès:
un parlar de bestial
pargat dins lo campèstre!

(fin d'octobre de 1977)

LOS EMIGRANTS

Dins lo matin d'una alba fresca
S'en son anats los emigrants,
S'en son anats tot en cantant,
Per tot bagatge, una berlasca:
Eron partits, avián vint ans!

Luènh del asuèlh qu'avián quitat,
Còr bategant, esper en tèsta,
Eron contents e fasián fèsta,
Mai èron tots en amistat:
L'avián cargada jos la vèsta!

Tant lèu, amont, dins la grand vila,
Lo dur rambalh que cal menar
Fa descavilha e maganhar:
Li trapan pas la via facil
Qu'avián cresut lèu caminar!

An renegat lor vièlh parlar,
Francimandèjon per lor pèrda,
Amai trabalhan dins la mèrda!
Dins lo mestièr ont cal trimar,
Lor paubra vida se despèrda!

En la cieutat tota enlusida,
Dins l'alba grisa del matin,
Los uèlhs clinats, fan lo camin
Devàs l'usina e l'avalida
De lor fiertat que tira a fin!

Aval, lor vilatge morís;

Lors parents vièlhs son dins la migra.
Deguns jamai non se desmigra,
Soscan val jorn que s'adormís,
Ont tot trescòla ambe l'entriga!

Deval país qu'un jorn los a vist nàisser
S'entornaràn los emigrants.
S'entornaràn corbats pels ans,
Lo còrs asclat, sens flor, cargats de faisses:
Serà lo temps d'una Totsants!

(lo 17 d'agost de 1980)

SOSCADA

Jos un cèl plan reguèrgue
- soscarai -
a de fònts ataridas
pel solelh tròp ardent,
a de flors espoltidas
per un freg tròp mordent.
Jos un cèl de guerlhesa
- plorarai!

En la nuèch consumida
- sommiarai -
a de joias perdudas
que m'a presas lo temps;
a de plors arrendudas
que chorrison los vents.
En la nuèch silenciosa
- ronharai!

O pantais de mon anma,
- dolç trebol -
que fa fremir la vida,
desirar, de nonent,
una filha polida
al viston tròp prenent!
O pantais de mon èime:
- drud rebolh!

Patiràs de mon cor:
- n'ai sadol -
que me nhafre l'enveja
e me roines tot temps
d'un amor que saqueja
mos precioces moments.
Patiràs de mon còrs:
- siàs gorgorlh!

Lo lagui de mon se
- voldriá ben -
que finiga l'endura
e se preisse lo temps,
sens la mala sornura
qu'avalís mos presents.
Lo lagui de la mòrt:
- prendriai ben!

Esper d'un endeman:
- balha-me -
una ajuda novèla
que me soste sovent
e que brilhe l'estèla
dins un cèl mai lulent.
Esper de l'an que vent:
- as ma fe!

(darrièr jorn de 1977)

L'OSTAL ABANDONAT

De fiers ostals, abandonats,
N'ai vist mai d'un que l'avalida
Del joventut a desrocats.
Miralh d'un monde capvirat
Que crei tenir la vida aisida
Quora s'en va l'atardivat!

Ostal vielhet ont la mameta
Sabiá gardar lo recalíu,
Nos aculhir de sa voseta
Per nos contar son temps d'en briu.
Fogal caldet, anma agradiva,
Que nos sarrava al torn del fuòc,
Eras totjorn la flamba viva
Que manteniá nòstre bel luòc!
Casal a vist, plen de languina,
Lo tiu canton s'abridolar,
Tot l'èime viu de ta cosina
Ambe la grand a trescolat!
Car son partits vas la grand vila
Los que t'aurián deugut servir;
Mas èra dich qu'es mai tranquilla
La vida alai per mièlhs estar!
Passa d'un temps, tròp lèu fugida,
L'istòria vòl que se morís:
La nòstra lenga e nòstra vida
Per un progrès que nos chorris!

Bòria qu'un monde a deslaissat,
Sèvas encara en ta muralha:
Ton fièr remembre del passat!
Mas l'eicir gima sul plancat
E ton capial qu'un buf trantalha
Rondina sol tot enrufat!

(lo 14 de decembre de 1980)

SASON D'AUTON

(Als amics d'en pertot)

Es arribat lo vent d'auton

Comol de frucha e de remembres.
S'es estraçat lo temps d'estiu
Quora lo jorn, quora setembre,
Acorchan l'ora al solelh colc!
Sason breçaira ont lo vent rima
Sus la falbièira del bartàs.
Temps de rosal ont la nuèch ima
Carnis l'erbeta e l'aranhàs
A bèls colars de pèrlas primas!

Sason urosa ont lo solelh
Escaufa encara las valadas,
Lo cald vinhal e los torrelhs
Que nos claufisson las descadas
De gruns daurats: fruch dels botelhs
Sason de freg, sason darrièra,
Ont lo bestial quita lo suc,
Vaissant amont dins la languièira
Lo masuc vièlh jos un cèl cuc:
Quand Sant Guirald mena l'albièira!

Sason d'esper pel endeman
Ont s'enduèrm l'anma de la tèrra,
Ela que baila lo bon pas
E nos avida a sa maniera
Quora aparam la nòstra man!
Temps de dolçor, sason passida
Que fa soscar fins qu'al asuèlh,
Sul an passat e sus la vida
E fa trobar que tot es bèl,
Amai las oras lèu fugidas!

Aire agradiu pel barbarós
Que canta tard dins la serada
Quora lo fuèlh vira sul ros.
Fin de sason tota daurada
Que fa cantar l'aucèl uròs!
Sason escreta de mon anma
Que m'avodèt a las cançons,
En tu trobèra la mia flama
E maitas bonas culhisons,
Quora vistave a través rama!

Genta passada qu'ai aimada,
Garda als amics un còr gaujos!

(lo 12 d'octobre de 1980)

LO CAMIN DE LA VIDA

(A Na P.B., en remembre de sa grand)

Sul long camin de la vida
Sèm partits totes un jorn,
Mas dins la viá malaisida
Nòstre aland èra vidorn:

Tota vida ven esquèrra
Jol tescum dels vials crosats,
A cadun balha çò qu'èra
Suls tracals dels temps passats.

Jol solelh de nòstra prima
La jovença a trescolat,
A breçat tot d'una rima
Per ondrar nòstre valat.

La sason de l'estivada
Amadura lo bon blat,
Per una meisson granada
Amb pron suenhs aurem trimat.

Eron fregs los ans qu'alasson
Dins la lanha e lo malcor,
Malgrat los ivèrns que passon
Gardam jove nòstre còr.

Lo dur camin de la vida
Plan segur lo quitarem,
Deguns sauprà la finida
Endont nos arrestarem!

De còps luènh la mòrt espèra,
De vegadas nos susprend,
Es lo secret de la tèrra
Que nos subta com'un vent.

Sus la dralha ranqueruda,
Fins qu'arribe lo repaus,
Al pèd d'una crotz mossuda
Trobarem lo nòstre claus.

Suls caminòls de la vida
Passarem tots de nonent,
Tot, en fin, es despartida
Dusqua l'endarnièr moment...

(lo 1er de mai de 1978)

PER QUAL ES?

Per qual es lo trabalh e lo temps que prend pena
A menar nòstra lenga a sa fin?
A de qué servirian los tracals dins l'arena
Se deuviá s'esvalir lo camin?

Mas tanben per qual son los vièlhs mots qu'òm aplecha
En lausant nòstre accent miègjornal,
Se son pas pel saber ont la règla s'adrecha
Sul terrenç que farguèt nòstre ostal?

Mas en fin, per qual es lo vestit que se dònà
Al parlar que servam cada jorn?
Sonqu'aquel qu'ofrissèm al desir d'una Dònà

Amb l'esper qu'enlusinga totjorn!

Seriá donc lo retrach d'una fe que sostenga
Los escrichs e lo biais trobador,
Memoriant lo manten, los atrachs de la lenga,
Per qu'arribe aquela alba d'amor!

(lo 20 d'octobre de 1979)

REMEMBRES

Ai agranjat mon temps, ai agranjat ma vida,
Los remembres cantussan
Amont, dins lo plancat.
Lo vent a trespalat jos la teula agrasida,
E s'en van, un a un, los reculhs del passat,
Quand los sòms apasturan
Un plaser refudat.

Soscadas dejol vent, ai remosat languina
Quand cresiái trobar l'obra
E l'amor afogat.
L'autan aviá butat una espèra alandrina
E de nivols d'auton, jos un cèl emmascats,
Per balhar, a ma tròba,
Un compés desanat.

S'aviái fach de nonent una pausa agradiva,
Repudiat luènh ma musa
Que veniá me fissar...
Auriái'gut, entornar, sens vesprada tardiva,
Lo leser d'anar veire ont podiái reboscar;
L'esperit, tròp lèu, s'usa
A voler plan trissar!

Mas mon vièlh passa-temps devenguèt una miga;
Lo parlar de mon paire,
L'ai de vetz adobat,
Per qu'un jorn, enauçat, vire pas dins una iga
E se pèrde a jamai com'un òs escampat!
Malgrat lo vent bufaire,
Ai servat la vertat!

(lo 27 de novembre de 1977)

DEMAN!

Amics! Deman benlèu m'en vau
Per abrasar una altra vida
Facha d'esper e de fugida,
Fins la sason que pauc a pauc
M'aprocharà d'una finida.

Deman, la tèrra de Carlat
M'aculhirà, es un còp d'astre!

Fa plan trent'ans, estère pastre,
Amont sul puèg ont ai pargat
Quora lo temps èra benastre.

Deman, jol cèl del país verd,
Airal de Plomb e d'aiga fèra,
Cantussarà lo riu de Cèra...
Mas del matin dusqua val ser,
Serai un coarro de galèra!

Deman, lo pas d'un trobador
Ressondirà sus la calada;
Per la carrièra ensolelhada,
Lo Monge fièr de Montaudor
M'arrestarà dins ma pensada!

Deman, serà lo miu despart.
Soi atristat, o podètz creire!
Benlèu qu'a Vic anarai veire
Se fa melhor e se d'azard
Se troba pas un gent soreire?

Amics! deman tanplan m'en vau,
Mas del Roèrgue ai sovenença,
Que i ai trevat la mia jovença!
Al fons del còr garde la clau
D'un temps passat fach de plasença!

Zefir BOSC
(lo 17 de mai de 1981)

© CIEL d'Oc – Setèmbre de 2004